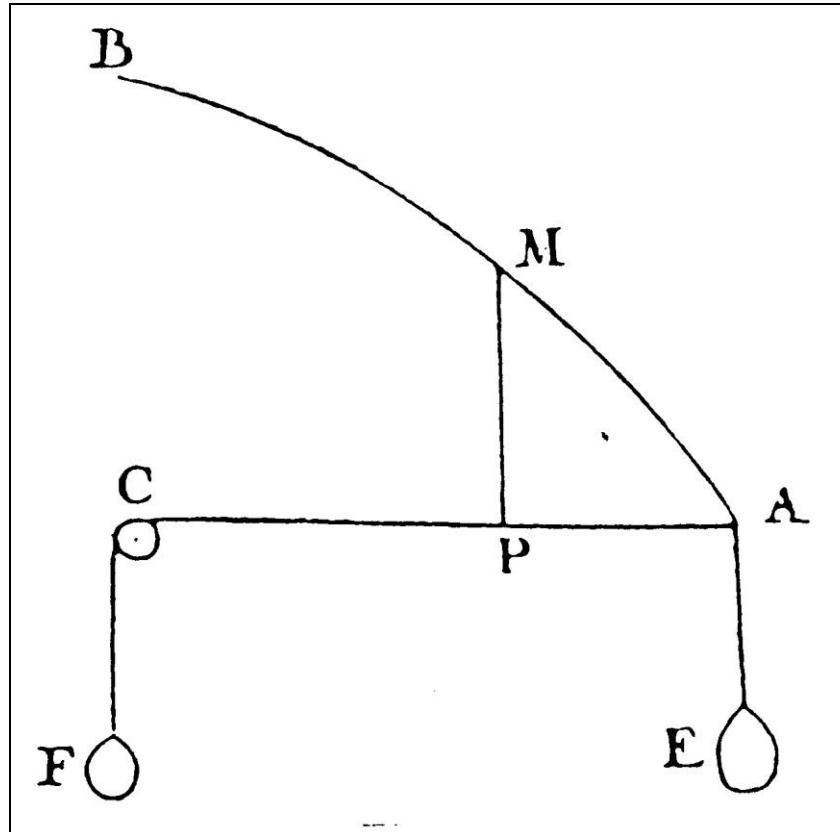


EULER



*faceva della matematica con la stessa naturalezza
con cui gli uomini respirano e le aquile si
mantengono in volo*



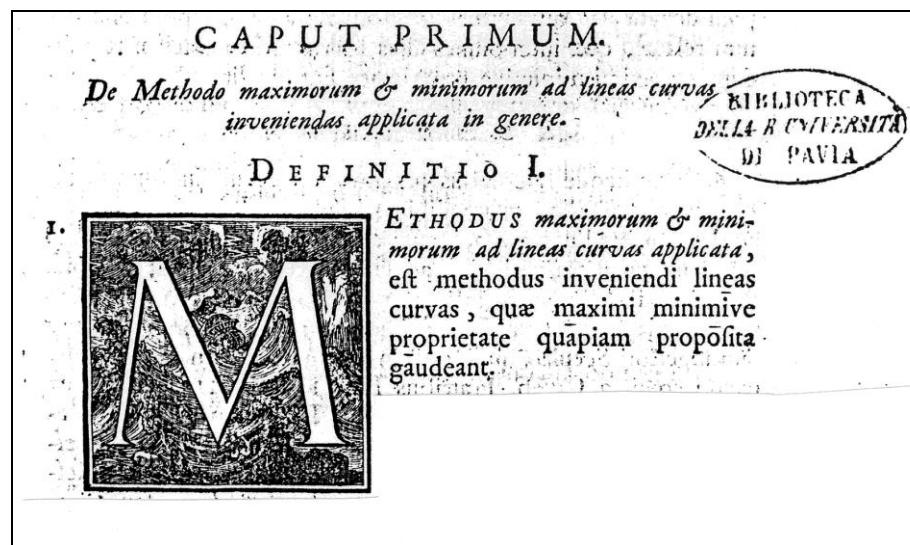
02

ab A in M vsque, Q. Erit summa momentorum potentiarum verticalium $= \int P dx$ (Lem. 2.) et summa momentorum potentiarum horizontalium $= \int Q dy$. Erit itaque tota vis in M agens $= Ex + Fy + \int P dx + \int Q dy$. Cui cum proportionalis esse debeat $\frac{v}{r}$, habebitur haec aequatio $\frac{v}{r} = Ex + Fy + \int P dx + \int Q dy$. Si

03



04



05

ADDITAMENTUM I.

De Curvis Elasticis.

I.

JAM pridem summi quique Geometræ agnoverunt, Methodi in hoc Libro traditæ non solum maximum esse usum in ipsa Analysis, sed etiam eam ad resolutionem Problematum physico-rum amplissimum subsidium afferre. [Cum enim Mundi universi fabrica sit perfectissima, atque a Creatore sapientissimo absoluta, nihil omnino in mundo contingit, in quo non maximi minimive ratio quæpiam eluceat: quamobrem dubium prorsus est nullum, quin omnes Mundi effectus ex causis finalibus, ope Methodi maximorum & minimorum æque feliciter determinari queant, atque ex ipsis causis efficientibus.]

06

Hoc modo, curvatura funis seu catenæ suspensæ dupli via est eruta; altera a priori, ex sollicitationibus gravitatis; altera vero per Methodum maximorum ac minimorum, quoniam funis ejusmodi curvaturam recipere debere intelligebatur, cuius centrum gravitatis insimum obtineret locum. Similiter curvatura radiorum per medium diaphanum variæ densitatis transeuntium, tam a priori est determinata, quam etiam ex hoc principio, quod tempore brevissimo ad datum locum pervenire debeant.

07

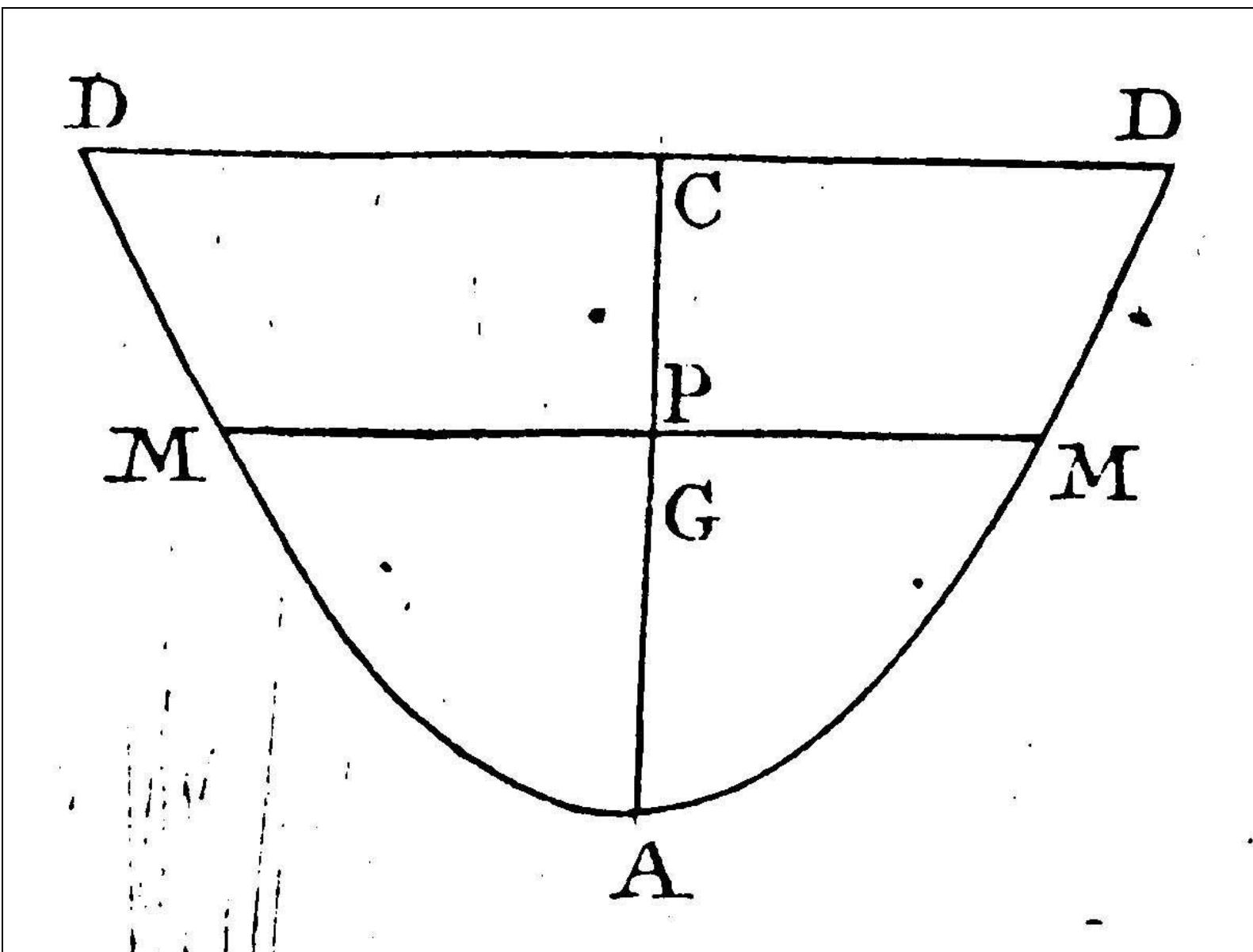
IAM

[Sic etsi figura, quam lamina
 elistica incurvata induit, jam pridem est cognita; tamen que-
 madmodum ea curva per Methodum maximorum & minimo-
 rum, hoc est, per causas finales, investigari possit, a nemine
 adhuc est animadversum.] Quamobrem cum Vir Celeerrimus,
 argue in hoc sublimi naturam scrutandi genere perspicacissimus,
 Daniel BERNOULLI mihi indicasset se universam vim, quæ
 in lamina elistica incurvata insit, una quadam formula quam
 vim potentiale appellat, complecti posse; hancque expressio-
 nem in curva Elastica minimam esse oportere;

08

Poiché infatti la fabbrica dell'Universo è perfettissima ed è governata dal creatore più sapiente, non accade nulla nel mondo, in cui non traspaia qualche ragione di massimo e di minimo; per la qual cosa non può esservi alcun dubbio che tutti gli effetti della realtà possano essere determinati col metodo dei massimi e dei minimi in modo egualmente felice che mediante le stesse cause efficienti

09



(1742: lettera di Daniele Bernoulli ad Euler)

Vostra Signoria potrebbe riflettere un poco se uno non potesse dedurre la curvatura direttamente dai principi della meccanica ... Voi facilmente risolverete questo problema di rendere

$$\int \frac{ds}{r^2} \text{ minimo}$$

11

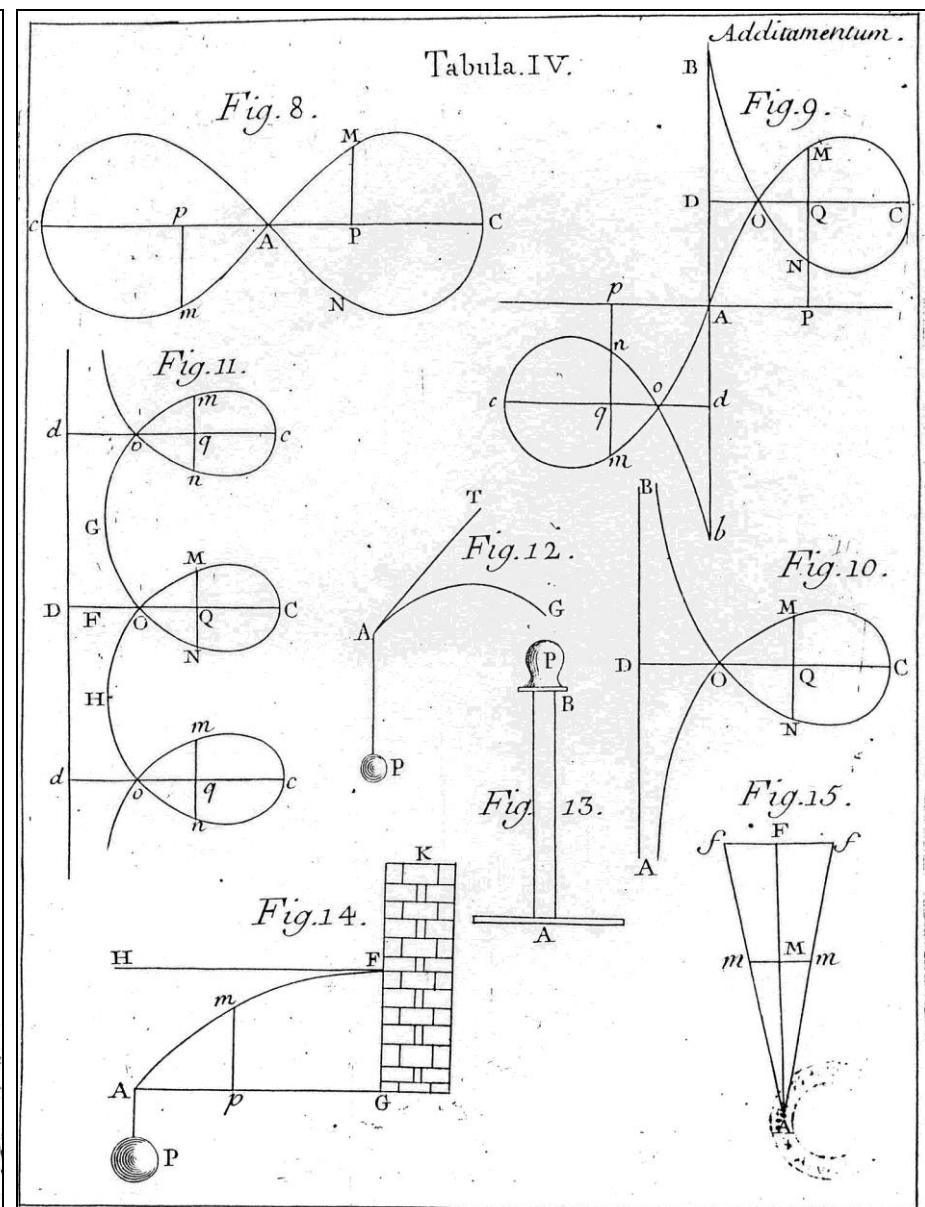
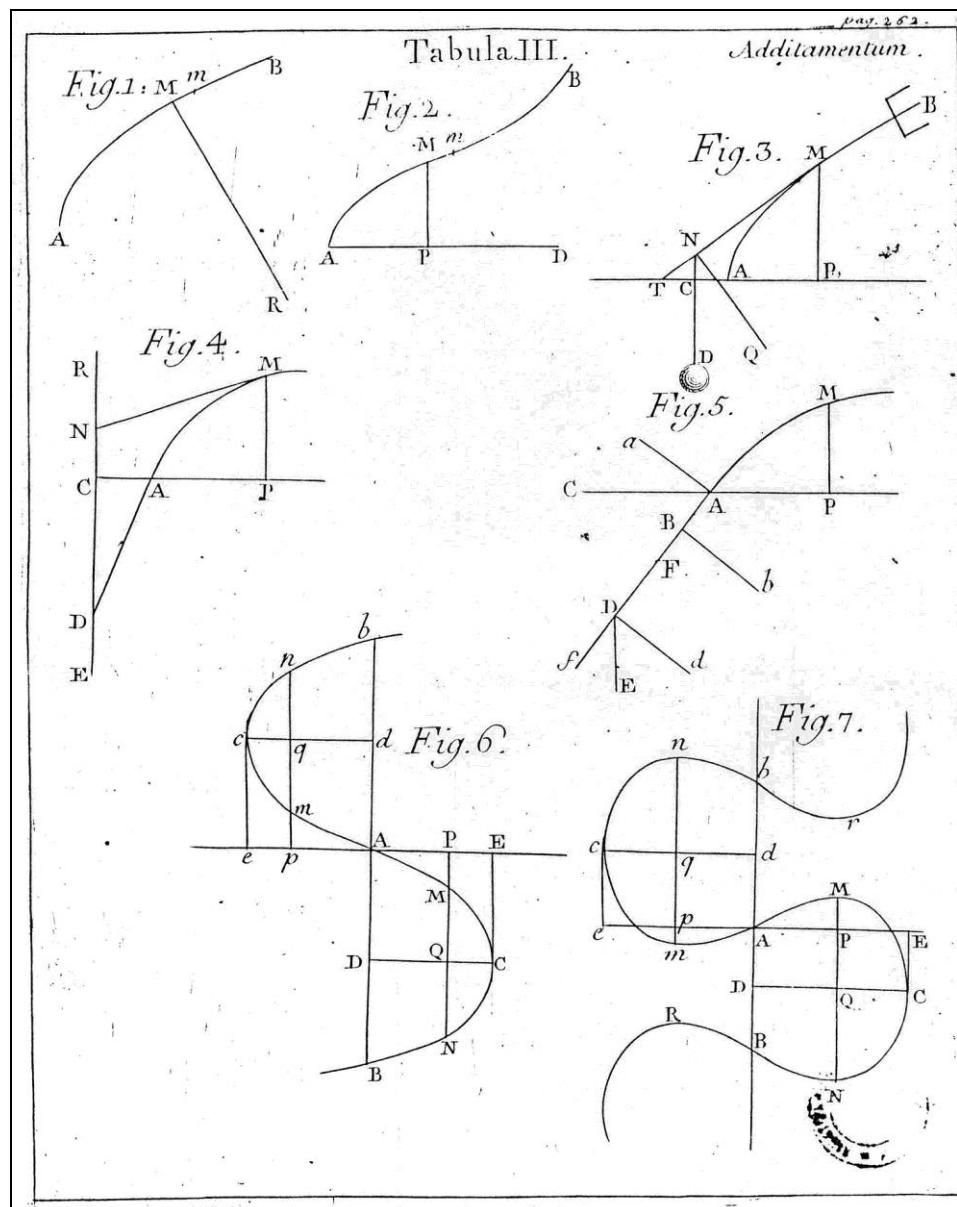
ricerca di minimo

$$\frac{1}{2} \int EJ \frac{ds}{r^2}$$

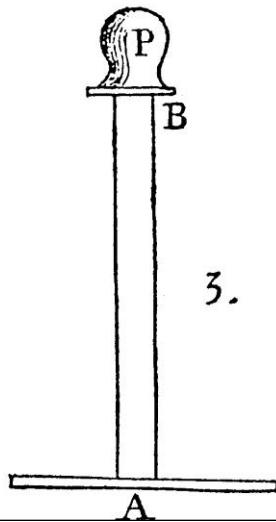
energia potenziale elastica di una trave di sezione omogenea

12

EULERO METHODUS



Le cose che sono state annotate sulla prima specie possono riuscir utili a giudicare le sollecitazioni delle colonne. Sia data infatti la colonna AB, fissata verticalmente sulla base A, portante il peso P.



16

15

Se la colonna è fatta in modo da non potersi rompere a causa di P, ancorché grande, l'unica cosa da temere è l'inflessione della colonna (...)

Restando costante l'elasticità assoluta (cioè il termine EJ che oggi chiamiamo rigidezza flessionale) il peso P che può essere portato senza pericolo è inversamente proporzionale al quadrato della lunghezza della colonna, e una colonna lunga il doppio può portare solo un quarto di quel peso.

Queste considerazioni dovrebbero essere tenute in conto per le colonne lignee che sono quelle più facili ad incurvarsi (Eulero, 1744)

NOVI
COMMENTARII
ACADEMIAE SCIENTIARVM
IMPERIALIS
PETROPOLITANAE

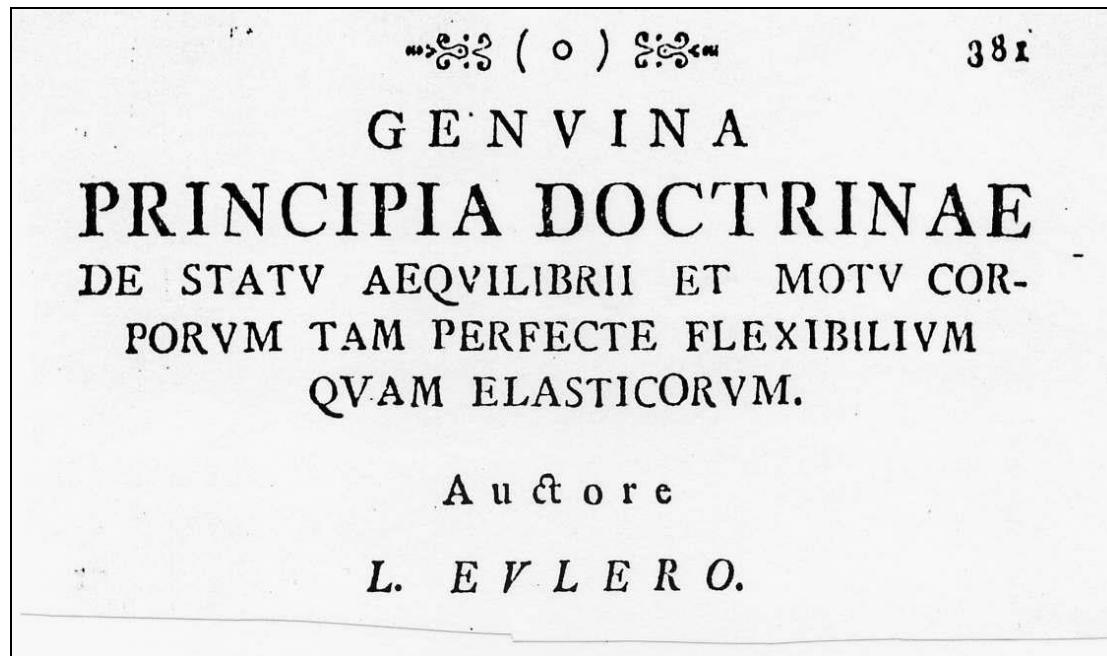
TOM. XV.

pro Anno MDCCCLXX.



PETROPOLI
TYPIS ACADEMIAE SCIENTIARVM
MDCCCLXXI.





Problema generale.

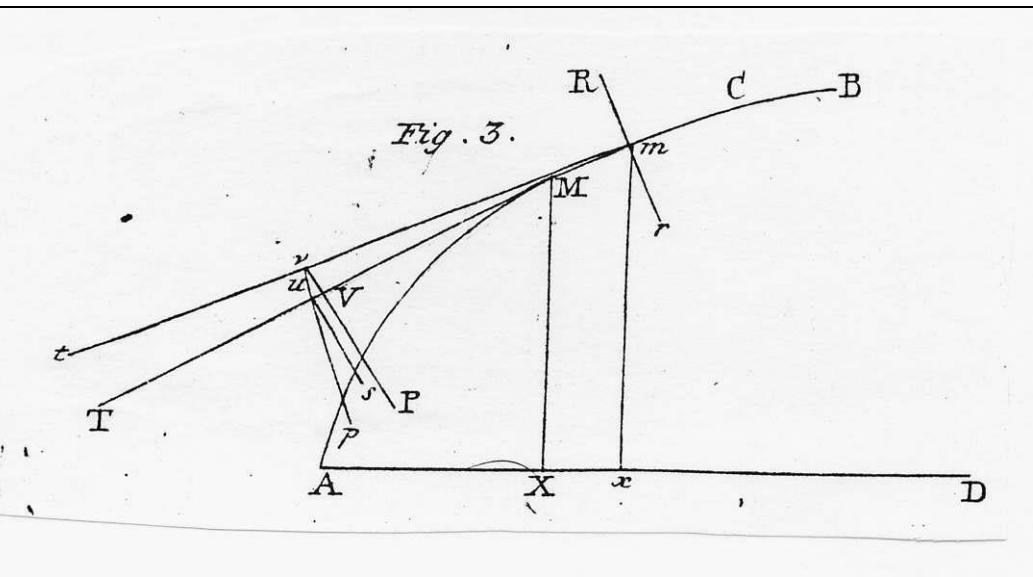
Si filum siue perfecte flexible siue elasticum et in singulis punctis a viribus quibuscunque sollicitatum ad statum aequilibrii fuerit perductum; pro singulis eius elementis statum siue tensionis, siue inflexionis inuestigare.

Quum enim pleraque solutiones, quae passim super hoc argumento reperiuntur, vel ex principiis tantum particularibus vel saltem non satis claris et perspicuis sint deductae, [operam dabo ut vera et generalia principia, quibus determinatio figurae huiusmodi corporum innititur ita dilucide exponam], ut non solum status aequilibrii, sed etiam motus huiusmodi corporum inde inuestigari queat.

04

quare, [si elasticitas filo insit, vis ea quam quaerimus non solum secundum tangentem $M T$ erit directa, sed etiam vis quedam obliqua adesse debet, cuius momentum incuruationem in puncto m sustinere valcat.]

05



06

XI. Hae igitur quatuor vires aequivalere debent, his quatuor viribus iunctim sumtis:

I^o. sec. $M T = T$ II^o. sec. $V P = V$,

III^o. vi elementari sec. $m M = p ds$ et IV^o. sec. $m r = q ds$

quare hinc primo tangentiales secundum $m T$ agentes, scorsim inter se debent aequari, vnde nascitur haec aequatio:

$$T + dT + V d\Phi + dV \cdot d\Phi = T + p ds,$$

ex qua concluditur

$$dT + V d\Phi = p ds.$$

Secundo vires normales quatenus in eandem partem tendunt, scorsim debent esse aequales, vnde fit

$$-(T + dT) d\Phi + dV = V + q ds \text{ hincque}$$

$$dV - T d\Phi = q ds.$$

Tertio vero insuper requiritur, vt etiam momenta virium normalium, inter se conueniant, sumtis igitur momentis respectu puncti m , prodit haec aequatio:

$$-(T + dT) d\Phi + (V + dV)(v + dv) = V(v + ds) + q ds. \circ$$

vnde concluditur

$$vdV + Vdv = Vds, \text{ siue } d(Vv) = Vds$$

atque his tribus aequationibus omnia continentur, quae ad problematis nostri solutionem pertinent.

$$dT + V \cdot d\Phi = p \cdot ds$$

$$\frac{dT}{ds} + V \cdot \frac{d\Phi}{ds} - p = 0$$

$$dV - T \cdot d\Phi = q \cdot ds$$

$$\frac{dV}{ds} - T \cdot \frac{d\Phi}{ds} - q = 0$$

$$d \cdot (Vv) = V \cdot ds$$

$$\frac{d(Vv)}{ds} = V$$

$$\frac{dN}{ds} + \frac{V}{r} + p = 0$$

$$\frac{dN}{dz} + p = 0$$

$$\frac{dV}{ds} - \frac{N}{r} + q = 0$$

$$\frac{dV}{dz} + q = 0$$

$$\frac{dM}{ds} = V$$

$$\frac{dM}{dz} = V$$

Casus Primus pro filis perfecte flexibilibus.

Iam obseruauimus hoc casu vires normales V euaneſcere debere , quo pacto tertia aequatio inuenta ſponte diſparet , duae priores vero nobis ſuppeditant has aequationes :

$$\text{I. } dT = p ds \text{ et II. } -Td\Phi = q ds$$

Casus Secundus pro filis uniformiter elasticis.

Casus Tertius pro filis inaequaliter elasticis.

Casus Quartus pro filis elasticis , quae in ſtatu naturali curvaturam habent datam.

**NOVI
COMMENTARII
ACADEMIAE SCIENTIARVM
IMPERIALIS
PETROPOLITANAE**

TOM. XX.

pro Anno MDCCLXXV.

286

DE
GEMINA METHODO TAM
AEQVILIBRIVM
QVAM MOTVM CORPORVM
FLEXIBILIVM
DETERMINANDI,
ET
VTRIVSQVE EGREGIO CONSENSV.

Auctore

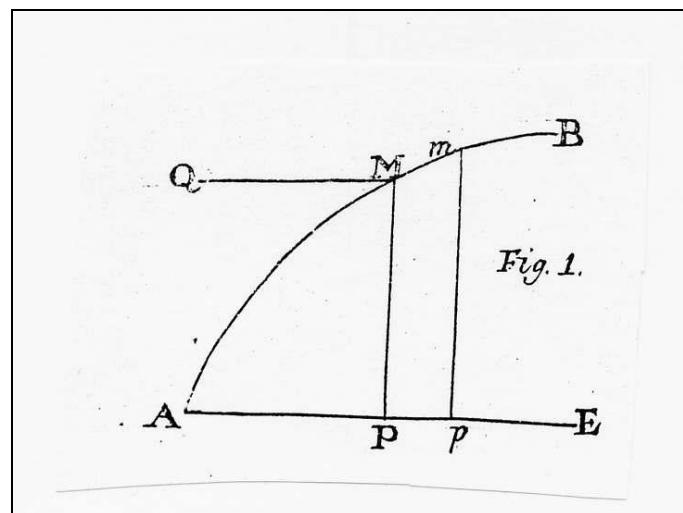
L. E V L E R O.

Iam in Tomo III. Commentariorum priorum Academiae Imperialis exposui methodum vniuersalem, inueniendi figuram, quam filum sive perfecte flexible sive insuper elasticum a potentiis quibuscumque sollicitatum, induere debet, vt in aequilibrio conquietat. Methodus autem haec doctrina momentorum innitebatur; quandoquidem summa omnium momentorum, quae ex singulis viribus sollicitantibus nascuntur, pro quo quis filii puncto cum eius elasticitate ubique in aequilibrio consistere debet. Deinde vero non ita pridem in Tomo XV. nouorum Commentariorum longe aliam methodum tradidi easdem quaestiones resoluendi, quae notioni tensionum quae singula filii elementa afficiuntur erat innixa.

12

Formulae autem quibus haec solutio posterior continetur, tantopere a solutione priori dissidere videntur, vt primo intuitu vix ullum censum perspicere liceat; cuius diuersitatis ratio manifesto in eo est posita, quod haec duo principia, alterum scilicet momentorum, alterum tensionum tantopere a se inuicem discrepant, vt nihil commune habere videantur. Quin etiam, nisi pro huiusmodi problematis determinatis ex utraque methodo eadem plane solutio eliceretur, merito quis dubitare posset, num istae duae methodi inter se conuenirent, quod quidem dubium me ipsum non semel haesitantem reliquit. Quam ob rem Geometris munus haud ingratum me esse oblaturum confido, si egregium consensum inter haec duo principia toto coelo a se inuicem diuersa dilucide demonstrauero.

13



14

§. 6. Cum igitur ex omnibus viribus arcui A M applicatis oriatur momentum ad curuaturam augendam tendens $= \int d x \int P \, ds - \int d y \int Q \, ds$; hoc utique elasticitati aequale ponni debet; unde istam adi-
piscimur aequationem:

$$\int d x \int P \, ds - \int d y \int Q \, ds = \frac{s \, d \Phi}{ds}$$

15

finiri queat. Neque vero hinc symptomata, quae figuram laminae comitantur, cognoscere licet, cuiusmodi sunt: tensio quam singula elementa sustinent; tum vero etiam vires normales ad curuaturam cuiusque elementi producendam requisitas; quem defectum per alteram methodum, cuius explicatio sequitur, supplere sum conatus.

16

Solutio posterior ex principio tensionum
petita.

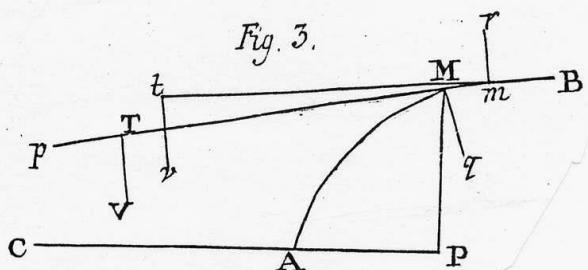


Fig. 3.

§. 12. Has igitur quatuor aequationes ex ratione superiori deductas eodem ordine repraesentamus quo eas in Tomo XV. Comment. pag. 329. retulimus

$$\text{I. } dT + V d\phi = pds$$

$$\text{II. } dV - T d\phi = q ds$$

$$\text{III } V ds = dV v$$

quibus adiungi debet principalis hic primo loco inventa

$$\text{IV. } Vv = \frac{s d\phi}{ds}$$

vbi intuenti nulla prorsus conuenientia cum praecedente solutione patebit. Vnde eo magis necessarium videtur, pulcherrimum consensum inter has duas solutiones toto coelo quasi a se inuicem discrepantes demonstrare.

$$\text{I}) \quad dT + V \cdot d\varphi = p \cdot ds$$

$$\text{II}) \quad dV - T \cdot d\varphi = q \cdot ds$$

$$\text{III}) \quad V \cdot ds = d(Vv)$$

$$Vv = S \cdot \frac{d\varphi}{ds}$$

$$\text{III}') \quad V \cdot ds = \frac{d(S \cdot d\varphi)}{ds^2}$$

19

Demonstratio consensus inter has duas solutiones.

atque haec aequatio manifesto est prorsus eadem, ad quam nos prior methodus ex doctrina momentorum petita deduxerat, ita ut nunc quidem pulcherrimus consensus vtriusque methodi clarissime eluceat. Verum methodus posterior priori vtique maxime antecellit, cum nobis non solum figuram laminae exhibeat, sed etiam statum violentum, in quo singula laminae elementa reperiuntur declarat.

20